

C o m e n t e m i s u g g e r i m

És bona cosa escriure a un fill. Quin pare o mare no voldria parlar de coses serioses amb els seus fills i filles, i no sap com posar-s'hi? O donar-los consells que sabem que els han de ser útils, però no els trobem mai disposats a aguantar-nos el "rotllo"? Tal com diu Savater: "A un padre soltando un rollo filosófico hay que estarle mirando a la jeta, mientras se pone cara de cierto interés y se sueña con el liberador momento de correr a ver la tele. Pero un libro lo puedes leer cuando quieras, a ratos perdidos y sin necesidad de dar ninguna muestra de respeto: al pasar las páginas bostezas o te ríes si te apetece, con toda libertad".

De què tracta *Ètica para Amador*? Doncs d'Ètica, precisament. Però entenent-la no com allò que serveix per a concloure cap debat, i sí per a iniciar-los tots.

Savater deixa clar que no és un llibre de text. És més aviat un llibre que fa reflexionar els joves, però també els adults, sobre la nostra pròpia vida i la nostra manera de comportar-nos.

Suposem que Fernando Savater coneix bé el seu fill, ja que utilitza un llenguatge familiar per als nois i noies. Els diu les coses més profundes amb un vocabulari jove, fresc i gens rebuscat. Ens fa ben evident que la bona filosofia no és pas aquella que és menys entenedora.

Ètica para Amador ha tingut una acceptació extraordinària. En menys d'un any se n'ha fet nou edicions. El llibre està dividit en IX capítols, precedits d'un "Aviso antipedagógico" i un Pròleg. A través dels diferents capítols va explicant al seu fill, i a nosaltres, els lectors:

- "De què va l'ètica", deixant molt clar que no ens ofereix un llibre de receptes que ens facilitarà la resolució dels problemes quotidians. Però sí que ens pot ajudar a afrontar aquests problemes amb responsabilitat

- De com la persona és lliure i fins a quin punt ho és. La llibertat humana, aquesta meravellosa capacitat d'escollir, ens permet triar això o allò, "inventar y elegir, en parte, nuestra forma de vida". Elegir la nostra manera de viure!. Els humans som els únics éssers de la creació amb aquesta possibilitat. Ara bé, intentar alguna cosa no vol dir aconseguir-la amb seguretat. En paraules del mateix Savater: "No es lo mismo la libertad (que consiste en elegir dentro de lo posible) que la omnipotencia (que sería conseguir siempre lo que uno quiere)".

- Dels costums diferents, de les normes, dels valors. Fent-nos veure com uns costums i normes poden ser relatius, sense que això ens hagi d'escandalitzar; però també d'uns valors universals,

que són vàlids sempre i per a tothom, per a tothom que vulgui "viure bé".

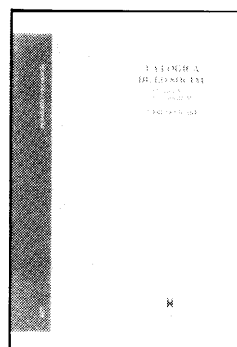
- De la responsabilitat individual, tan lligada a la llibertat. "La ética lo único que puede decirte es que busques y pienses por ti mismo, en libertad, sin trampas: responsablemente". Diu també l'autor que ha intentat ensenyar-nos maneres de caminar, però que ni ell ni ningú no té dret a portar-nos a coll, i que el nostre camí l'hem de fer nosaltres (el podem fer ajudats, acompanyats, però no podem ser substituïts).

- Sobre la reflexió té pensaments molt interessants. Si es tracta de fer un projecte de la nostra vida, no podem improvisar ni deixar-nos portar inconscientment per les modes, la publicitat; ni fer callar la nostra consciència amb el continu soroll o la música ben forta. Hom ha de "ser capaz de prestarse atención a uno mismo" diu Savater, fent al·lusió a Erich Fromm. També es fa ressò del pensament socràtic: "una vida sense examen no és digna de ser viscuda per un ésser humà".

- Parla també de la justícia, del respecte a l'altre. De l'amor i de la felicitat. De la felicitat, que, en definitiva, és l'aspiració màxima de tot ésser humà.

De què tracta, doncs, l'ètica?: De la vida; de la "buena vida" o "del arte de vivir bien", diu Savater. És a dir: de com s'ha de viure la vida perquè valgui la pena de ser viscuda.

Aurora Aubach i Guiu
Sociologia de l'Educació

IGNASI BRUNET I ICART
**LA LÓGICA DE LO SOCIAL.
FOUCAULT Y DURKHEIM.**
PPU. Barcelona, 1992.

En el món actual aquest llibre d'Ignasi Brunet és una seriosa i profunda reflexió sobre les bases en les quals recolza la societat moderna. A partir de les idees de Durkheim sobre la societat i el seu concepte moral com a font de solidaritat, però que és a la vegada coactiva, Brunet contraposa la realitat de Foucault

que no pren partit i es limita a ser un denunciador de la societat existent, descrivint només allò que observa.

L'estudi del professor Brunet s'emmarca en les preocupacions del que es denomina nova ètica, que pretén denunciar la necessitat d'una ètica que serveixi de marc per desenvolupar una supervivència amenaçada per mil motius diferents. L'obra descobreix les claus entre societat i poder, autèntica pedra de toc que articula el fet social; en aquest sentit, és molt adient la citació de Deleuze a la introducció: "Tot es resumeix en el poder". Amb una tècnica de contraposició entre Foucault i Durkheim, Brunet ens fa conèixer l'entramat de la "genealogia del fet social", per desembocar després en el coneixement de les tàctiques del "poder / saber".

El llibre és una aportació a l'anàlisi del deteriorament tan significatiu de les estructures socials, sobretot la representativitat del poder en la democràcia. Potser l'enfocament adequat, ens diu l'autor, no és mirar el ciutadà sinó el poder: per això cada vegada resulta més difícil la solidaritat i és més fàcil la individualitat solitària.

Foucault és estudiat des d'una visió desmitificadora, amb el convenciment que al nostre país ha tingut mala premsa a partir de quatre resums i algunes visions parcials que han eliminat, per ignorància, la riquesa d'aquest pensador. Emmarcat en els seus orígens per Nietzsche, de qui fa una anàlisi suggerent, la seva visió gira al voltant de com es desenvolupa el pensament en l'ésser humà i com ha de donar-se el camp i la gènesi de la veritat, plantejant la necessitat de veure, no la unitat conceptual sinó la diversitat de conceptes, com si es tractés d'un cartògraf, construït a través de la realitat dels mapes la totalitat d'allò que hom està intentant de desvetllar.

La radicalitat del pensament de Foucault queda al descobert en l'anàlisi de Brunet, que beu en les seves pròpies fonts. En aquest sentit, l'aportació és seriosa i significativa.

Veient l'evolució dels països de l'Est, la situació de descontentament en molts països occidentals, l'absència de motivació en grans majories democràtiques, l'estudi del poder que fa Brunet és un bon motiu per reflexionar sobre aquesta situació, no des d'una opció política partidària, sinó des del fet mateix de la filosofia, des de la seva missió radical de la descoberta de la veritat per a tots i per sempre.

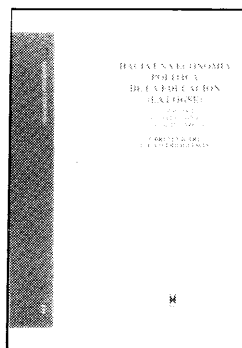
És cert que si Foucault és defensor d'una certa ètica del "souci de soi", d'ocupar-se d'un mateix, de l'autorealització de l'individu en un cert sentit estètic

de l'existència, de la vida, tot prescindint d'una moral de normes universals, no és menys cert que les seves anàlisis són molt vàlides i no poden ser ignorades per entendre la realitat del món que ens envolta, malgrat que avui ens estiguem movent entre una ètica de la postmodernitat i un revival de l'ètica més conservadora, sense cap lligam amb el món actual.

La contraposició d'aquesta realitat amb la durkheimiana, més assentada entre nosaltres, és interessant per desvetllar cap a on camina la "lògica del fet social" i trobar "la veritat", "l'objectivitat", "l'obligatorietat"- concepte aquest que preocupa Hans Küng en el seu projecte d'ètica mundial: com fonamentar l'obligatorietat, com fer que l'ésser humà es lligui, o es relligui, amb una situació ètica. El pas següent és, sens dubte, el de la realitat religiosa i les seves relacions amb l'ètica. Aquests aspectes no són tractats per Brunet, que més aviat es pregunta si existeixen mecanismes legitimadors de la moral i de les virtuts socials, i de quin ha d'ésser el paper de l'Estat en aquesta tasca, si és que n'ha de tenir alguna.

Aquest llibre és, doncs, especialment recomanable per als interessats en les anàlisis polítiques de l'actualitat, i una sòlida aportació a una temàtica ben actual en la recerca filosòfica, a través de la comparació entre Foucault, un dels pensadors més qüestionats avui dia, i Durkheim, anomenat el pare de la sociologia. Una visió doblement interessant i original per la quantitat d'anàlisis crítiques aportades a la bibliografia sobre Foucault.

Luis F. Valero
Teoria i Història de l'Educació

BRUNET, I. i VALERO,
L.F.
**HACIA UNA ECONOMIA
POLITICA DE LA EDU-
CACION: LA LOGSE.**
PPU. Barcelona, 1992.

En aquest llibre els autors fan una anàlisi, en primer lloc, de per què el govern socialista es veu obligat a desenvolupar una llei com la LOGSE dins el marc ideològic i polític del socialisme; d'altra banda, a partir d'un marc epistemològic determinen les bases